

Budapestre vonatkozó újságcikkek

Szerző: *Lázár Béla*
Cím: *Rippl-Rónai művészete*

Forrás: *Magyar Hírlap*

Bp
(Hely)

1927. 11. 26
(Idő)

(Köt. v. füz.) (Oldal)

Osztályozás

Tárgy

92

Hely

Rippl-Rónai József

Idő

"1927"

Személy

Rippl-Rónai művészete

Mintha még most is előttem lenne széles-karimájú kalapjában, világos nadrágjában és régiszabású gérokjában a hosszúhajú fiatal mester, amint felesége társaságában ott ült a Grand Hotel magyar-asztala szomszédságában, büszke öntudattal, mert hiszen ő Munkácsy Mihály kedvenc tanítványa! Gyalszerrel jöttek be néhanapján, a szép tavaszi időben, neuillyi szerény otthonukból, ahol pedig titokban nagy dolgok készültek, melyeket előttem — mint Munkácsy-párti elől — gondosan titkoltak. De egy szép napon minden kiderült. A Munkácsy-tanítvány lélekben rég elszakadt mesterétől, az új művészet lobogójára esküdött és összeesküdött a nagy ellenséggel, az impresszionista mesterek lázas tekintetű rajongóival, a Vaillard-, Maurice Denis-, Maillot-csoporttal.

Aki valaha a galambepéjű Munkácsyt haragra gyulladni látta, sohase feledi el. A szemöldökeit felhúzta, az ajkai remegtek és a szeme villámokat lövelt. Hogy ez a Jóska gyerek is elpártolt tőle! Ki hitte volna? Düh fűlt mérgében és szinte mulatságos naív kétségbeesésében. Hát az hogy lehet, hogy ezekhez a pislákhöz pártol, — mikor olyan komoly tehetségnek látszott.

Nem voltam már Párizsban, mikor Rippl-Rónai, aki elhagyta Munkácsy műtermét és önállósította magát, ami egyet jelentett a legsúlyosabb nélkülözéssel, megszerezte az engedélyt az osztrák-magyar követségtől, hogy a palota kerti helyiségében kiállítást rendezhessen. Itt aztán el is adott egy-két képet, de mert némi sajtóelismerésben is részesült, Rippl-Rónai boldog volt és nagyon meg volt elégedve a sikerrel. *Emlékezéseiben* nagy hangon beszél erről a rá-

nézve emlékezetes kiállításról, melynek glóriájával övezve jött haza és bemutatkozott a Royal-szállóban önálló kiállításban. Azonban keserves csalódás várt rá. Idehaza, hogy magyarul fejezzem ki magam, egyszerűen futóbolondnak nézték. Sem ekkor, sem később, szinte egy évtizedig, nem értették meg művészeti törekvéseit. Sokáig talán ő maga sem volt tisztában vele, hiszen folyton impresszionistának nevezte magát, pedig teljesen távol állott ez irányú kiváló mestereitől. Jóval később, csak a háború után kerültek össze ő és kora pedig ő addig is mindig őszintén önmagát látta és sohasem

alkudott meg kora ízlésével. A kor érte végre utól.

És így történt, hogy most, mikor örökre lehunyta a szemét, dicsősége teljében, hírneve tetőfokán, általános elismertetés közt, minekutána az Uffiziben ragyog ónarcképe, érezve ilykép a halhatatlanság előízét, vesztettük el őt örökre. Csak az embert, mert az alkotásai megmaradnak és hirdetni fogják zsenijét minden korban. Mert ő, ki nem korával dolgozott, korok fölötti művészetet adhatott.

Ritkán találkozunk oly összhanggal ember és művész között, mint Rippl-Rónainál. Az a makacsság és önbizalom, mellyel kiépítette művészetét, egyéniségében gyökeresedett. Bármennyire szerette a pénzt és tudta megbecsülni, tudta összetartani, szinte garasos kicsinyességgel, semmiféle vagyoni sem bírhatta rá arra, hogy egy jottát is engedjen művészi meggyőződéséből. Ezért tudott nélkülözni, elviselte a szegénységet, de nem alkudott meg korával és mások ízlésével. Ez a naív hit a maga igazában kölcsönözött neki elegendő lelki erőt a sors kegyetlenségeinek elviseléséhez. A neuillyi ház szegényes berendezésében is királynak érezte ma-

gát. A kaposvári apai ház fehérre mázolt szobáiban épolyan grandseigneur volt, min mások pazarul berendezett műtermekber. Egy túllírlang az ablakon, egy ütött-kopott régi szekrény, egy biedermeier asztal és néhány szék között költői álmok birodalmát építette föl. Tudta, érezte, hogy eljön az ő ideje. Huszonkét évvel ezelőtt abban a kis közönséggel, mely évről évre gyarapiskolában, hol apja évtizedeken át tanított, rendezte Kaposvárt első kiállítását. A fémegvetheti a lábát Kaposváron, megszerzi a hérre mázolt falakon olcsó keretekben függ-Rózsa-villát, évről évre nagyobbítja, mert tek a képei. Lementem a kiállításra előadást tartani, néhány látogató jelenlétében, ismerősök, családtagok áhítatos figyelemmel

támogatója az események tevédeknek korrektora szerepel." Ez adja meg a kulcsot művészetéhez. Rippl-Rónai a tiszta absztrakt képzeletű művész, akit az a szellemi kép ihlet, mely lelkében kialakult. „Lassú folyamat ez”, írja, de ha már előzetesen, még mielőtt leülne vásznához, kész a kép a lelkében, a belső látományt egyszerre vásznára teheti, mert azt ő lelki szemével tisztán látja, az ő híres egyszerre festésének ez a magyarázata.

1905-ben a Könyves Kálmánnál rendezett kiállításán értette meg először a közönség és a kiállítást befejező aukción már vevői

akadtak, akik szenvedélyes nívó lettek s ez a lelkés falanx egyre nőtt és Rippl-Rónai lassan bevezette a siker vizére. Hat évvel később újra kiállít s mialatt Rómában a magyar művészek világsikert aratnak, feljön Szinyei-Merse Pál csillaga, Rippl-Rónai itthon marad, megelégszik a maga kis közönségével, mely évről évre gyarapiskolában, hol apja évtizedeken át tanított, rendezte Kaposvárt első kiállítását. A fémegvetheti a lábát Kaposváron, megszerzi a hérre mázolt falakon olcsó keretekben függ-Rózsa-villát, évről évre nagyobbítja, mert tek a képei. Lementem a kiállításra előadást tartani, néhány látogató jelenlétében, ismerősök, családtagok áhítatos figyelemmel

A háború Franciaországban találja, interhallgattak, szerették volna megérteni a művészt, ki egy új világot alakított a kaposvári otthon látományából, egyszerű vonalak megértéséből, de követőkéből is. Egy és megtört színek poézisát hozta, a részletek kihagyásával csupa nagy foltot, nagy színek csudás pasztelljein. Visszamegy korai egybefoglalásokat, dekoratív szépségeket. Ez kísérleteihez és kifejleszti a pasztellnek egymásbamostott, egymásrakent színkaoszából kialakuló formatököket. Újra a lényeges adja, az emberi lélek titkait leplezi le s egyes pasztellarcképeiben embereket revelál, a lélek legmélyebb hangulataiba száll alá. Itt érte el művészete a legmagasabb régiókat. Öreg kora alkotásai között a magyar művészet legmélyebb értékeit találjuk. Most ő és kora egymásra találtak. A magyar művészet európai értékelését úgy a londoni, mint a brüsszeli, velencei, bécsi kiállításokon, az ő művészete is biztosította.

És hirtelen kihullott az ecset a kezéből. Nagybeteg — szomorú szemmel felénk néző feketesapka ónarcképét festi meg. Egy élet sír e képről. Egy viharos múltú élet, melyet hívei szeretele aranyozott meg. Szeretett panaszkodni a régi sérelmekre és tudott örülni a friss sikereknek. Mint a gyermek sírt és nevetett naív szívvel. Ezt az öreg gyereket vesztettük el.

Dr. Lázár Béla